

Arnhems verleden

Verhalen uit de geschiedenis van de kerken

Paul van Lunteren

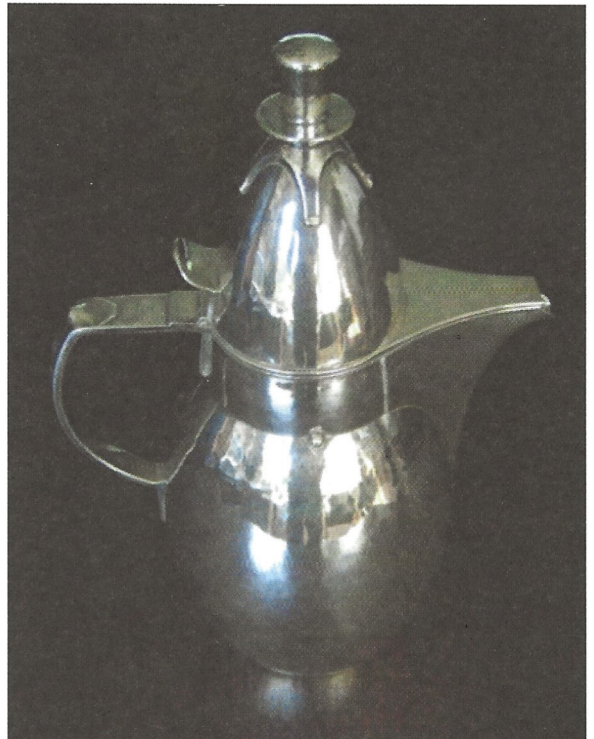
Een nieuw kerkblad en ook een nieuwe rubriek over de kerkelijke geschiedenis van Arnhem. Een geschiedenis die vol is van verhalen over kerkgebouwen, mensen, symbolen of bijzondere gebeurtenissen. In deze eerste aflevering gaat het over een bijzonder avondmaalstel en bijbehorende doopschaal uit de voormalige Gereformeerde Kerk van Arnhem.

Het avondmaal is in de protestantse kerk een sacrament dat gevierd wordt tijdens een kerkdienst en meestal vier keer per jaar. Bij het Heilig Avondmaal, zoals het officieel voluit wordt genoemd, staat het lijden en sterven van Jezus Christus centraal. Er wordt dan wijn gedronken en brood gegeten ter herinnering aan respectievelijk het bloed van Jezus en Zijn lichaam dat aan het kruis werd genageld op de berg Golgotha in Jeruzalem.

De doop is het andere sacrament, waarmee iemand tot de kerk gaat behoren.

Sinds eeuwen wordt in kerken voor deze speciale vieringen gebruik gemaakt van respectievelijk bekers en borden, die bij elkaar het zogeheten 'avondmaalstel'

vormen, en een doopvont of soms een doopschaal. In de bekers wordt de wijn geschonken en op de borden wordt het brood geserveerd. De bekers en borden werden in vroegere eeuwen vaak gemaakt van zilver; in de tweede helft van de 20e eeuw werd ook ander materiaal gebruikt, zoals tin of keramiek. In de doopschaal wordt water gegoten, waarmee de dopeling gedoopt wordt. De Gereformeerde Kerk van Arnhem, die in 2008 opging in de Protestantse Gemeente van Arnhem, bezat een bijzonder zilveren avondmaalstel en doopschaal die zijn ontworpen door een Arnhemse kunstenaar die zelf ook lid was van deze kerk.

Het was Johannes Stoffels (1878-1952), een ontwerper van metalen gebruiksvoorwerpen en sinds 1936 ook werkzaam als docent aan het Polytechnisch Bureau Nederland Arnhem, ook wel bekend onder de afkorting PBNA.

In 1932 gaf de kerkenraad (het kerkbestuur) van de Westerkerk aan de Oude Stationsstraat, aan Johannes Stoffels opdracht voor het maken van een doopschaal voor de bediening van de Heilige Doop en een schaal, beker en kan voor het vieren van het avondmaal. Stoffels was lid van deze kerk, die in 1925 werd gebouwd en toen dus zeven jaar al in gebruik was. De voorwerpen die Stoffels moest ontwerpen, zouden van zilver worden gemaakt, maar uiteraard was de uitvoering van de opdrachten voor hem vrij. Stoffels maakte organische voorwerpen, waarmee wordt bedoeld dat er herkenbare

vormen of symbolen gebruikt worden die in elkaar overlopen. Dit was bijvoorbeeld zo bij de doopschaal en de avondmaalsbeker die hij maakte. Beiden hebben een ronde bol bij de voet, die door vier 'vingers' worden gedragen of vastgehouden; dezelfde 'vingers' zitten ook op de deksel van de avondmaalskan. Het hele avondmaalsstel was van zilver gemaakt. De doopschaal stond als enige uitzondering op een houten voet. Op de deksel ervan had Stoffels twee ringen geplaatst, die haaks op elkaar zijn geplaatst en samen het kruisteken als symbool van het christendom dragen. Aan de onderkant van alle voorwerpen stond "Geref. Kerk Arnhem".

Nog altijd is het avondmaalstel en overigens ook de doopschaal van Stoffels in bezit van de protestantse kerk in Arnhem. Tussen 2001 en 2013 waren de voorwerpen tijdelijk in bruikleen gegeven aan het Drents Museum. Van tijd tot tijd worden ze nog eens tevoorschijn gehaald en gebruikt in de kerkdiensten.

